नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

वाणिज्य नीति, २०८१

कार्यान्वयन कार्ययोजना

नेपाल सरकार

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

सिंहदरबार

वाणिज्य नीति, २०८१ को कार्यान्वयन कार्ययोजना

वाणिज्य नीति, २०८१ मा उल्लिखित रणनीति एवं कार्यनीति मध्ये नियमित बजेटबाट कार्यान्वयन हुन सक्ने प्रकृतिका रणनीति एवं कार्यनीतिहरूलाई तीनै तहले आआफ्नो कार्यविभाजन एवम् कार्यक्षेत्र अनुसार सम्बन्धित सबै निकायले आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। नीति कार्यान्वयनका लागि कार्ययोजनामा उल्लिखित जिम्मेवार निकाय तथा सहयोगी निकायका सम्बन्धमा निम्न बमोजिम नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ।

१) कार्ययोजनामा तोकिएका कार्यनीति कार्यान्वयनका लागि तोकिएका जिम्मेवार निकायले बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा कार्यान्वयनयोग्य क्रियाकलापहरू पहिचान गरी वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।

२) प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको कार्ययोजनामा तोकिएको जिम्मेवारी, भूमिका एवं सहयोगी भूमिकाका अतिरिक्त अग्र तथा पृष्ठ सम्बन्ध कायम गर्ने गरी कार्यनीति कार्यान्वयनमा समन्वयकारी तथा सक्रिय भूमिका रहनेछ।

३) नीति कार्यान्वयनको जिम्मेवारी सामान्यतया नेतृत्वदायी मन्त्रालय तथा निकायमा रहने गरी यो कार्ययोजनामा समेटिएकोमा सम्बन्धित निकाय मातहत रहेका विभाग, कार्यालय, परिषद्, बोर्ड, निकाय, केन्द्र लगायतका संस्थागत संरचनाको भूमिका पहिचान गरी कार्यान्वयन हुने अपेक्षा गरिएको छ।

४) वाणिज्य नीतिसँग अन्तरसम्बन्धित नीतिहरू कार्यान्वयन गर्दा यो नीति तथा कार्ययोजनामा सकारात्मक योगदान पुग्ने गरी सम्बन्धित मन्त्रालयहरूको भूमिका रहने अपेक्षा गरिएको छ।

५) कार्ययोजनामा उल्लिखित जिम्मेवारी तोकिएको "निजी क्षेत्र" ले निजी क्षेत्रका उद्यमी तथा व्यवसायी र तिनीहरूका छाता संस्थाहरूमार्फत कार्यान्वयन हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

६) सम्बन्धित मन्त्रालय, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तह र निजी क्षेत्रबाट नीति कार्यान्वयनको प्रगति प्रतिवेदन तथा आवश्यक सुझावहरू नियमित रूपमा प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ।

७) उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले अन्तरसम्बन्धित मन्त्रालय, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तह साथै निजी क्षेत्रले नीति तथा नीतिको कार्यान्वयनमा आवश्यक सहयोग, समन्वय तथा बाधा व्यवधान भएमा हटाउन आवश्यक सहजीकरण गर्नेछ।

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले मिति २०८१/१२/०१ मा अन्तर मन्त्रालय तथा अन्तर निकाय समन्वय गरी कार्ययोजना तयार गर्न गठित कार्यदलले तयार गरेको प्रतिवेदन उपर निजी क्षेत्रका छाता संस्थाहरूसँग राय सुझाव माग तथा अन्तरमन्त्रालय राय सुझाव समेतलाई समावेश गरी मिति २०८३/०३/०४ को नेपाल सरकार (माननीय मन्त्रीस्तर) को निर्णय बमोजिम यो कार्ययोजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।

क्र.श.	क्रियाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा
	तुलनात्मक लाभ र प्रतिस्पर्धी क्षमता भएका वस्तुको उत्पादन बढाई निर्यात वृद्धि गर्ने ।				
१	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति, २०८० ले पहिचान गरेका निर्यात सम्भावना भएका वस्तुहरूको उत्पादन र त्यस्ता उत्पादनको निकासी प्रवर्द्धनको लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	निकासी प्रवर्द्धनको लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन भएको हुने ।
२	व्यापार पूर्वाधारका रूपमा प्रशोधन इकाई, सुविधा सम्पन्न गोदाम घर, शीत् भण्डार, गुणस्तर परीक्षण ल्याब, क्वारेन्टाइन सुविधाको स्तरवृद्धि तथा विस्तार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, नेपाल पारवहन तथा गोदाम व्यवस्था कम्पनी लिमिटेड	अर्थ मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, विज्ञान, प्रविधि तथा नवप्रवर्तन मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	निकासी प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक पूर्वाधारहरूको व्यवस्थापन भएको हुने ।
३	नेपाली वस्तुहरुको प्रवर्द्धन गर्न राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेलाहरु आयोजना गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	हरेक वर्ष कम्तिमा एक पटक अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेला आयोजना भएको हुने । हरेक वर्ष ५ वटा अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेलामा नेपाली

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

					उद्यमी सहभागी भएका हुने ।
४	आवश्यकताका आधारमा उद्यमशिलता तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र, बुटवल टेक्निकल इन्स्टिच्युट	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, तालिम प्रदायक संस्थाहरू, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	संघ तथा प्रदेशस्तरमा उद्यमशीलता तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।
५	वढी मूल्य र न्यून आयतन भएका थप वस्तुको पहिचान एवं प्राथामिकीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र, निजी क्षेत्र	निरन्तर	थप वस्तुको पहिचान तथा छनौट भएको हुने ।
६	निर्यात सम्भाव्य वस्तुको विकास गर्न सहुलियत, प्रोत्साहन तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२०८४	निर्यात सम्भाव्य वस्तुको उत्पादन तथा गुणस्तरमा सुधार भएको हुने ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७	तुलनात्मक रूपमा बढी मूल्य र न्यून आयतन भएका वस्तुको निर्यात प्रवर्द्धनका लागि भौगोलिक सांकेतीकरण, अर्गानिक प्रामाणीकरण, गुणस्तर प्रमाणीकरणका कार्यहरूमा सहजीकरण तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । Aggressive Marketing का लागि डिजिटल सामग्री तयार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	२०८४	बढी मूल्य र न्यून आयतन भएका वस्तुको निर्यातमा वृद्धि भएको हुने ।
८	औद्योगिक क्षेत्रमा प्रयोग हुने मेसीनरी तथा उपकरणहरूको आयातमा कर छुट तथा भन्सार महसुलमा सहुलियत प्रदान गर्ने ।	अर्थ मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निरन्तर	औद्योगिक मेसिनरी तथा उपकरणहरूको आयातमा वृद्धि भएको हुने ।
९	मागका आधारमा लागत साझेदारी गरी प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान, लघु, घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, विज्ञान, प्रविधि तथा नवप्रवर्तन मन्त्रालय, तालिम प्रदायक संघसंस्थाहरू	निरन्तर	वार्षिक न्यूनतम् १० वटा प्रविधि हस्तान्तरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने ।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

१३	पहिचान भएका निकासीयोग्य वस्तुको अनुसन्धान र विकास गर्न प्राज्ञिक तथा अनुसन्धानमूलक संस्थासँग साझेदारी गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	विज्ञान, प्रविधि तथा नवप्रवर्तन मन्त्रालय, विश्वविद्यालय, अनुसन्धान मूलक संघसंस्थाहरू	निरन्तर	निकासीयोग्य वस्तुको अनुसन्धान तथा विकास भएको हुने ।
१४	वस्तु तथा सेवाको उत्पादन तथा व्यापार लागत कम गर्न अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको क्षेत्रमा प्रयोग भएका आर्टिफिसियल ईन्टेलिजेन्स, ब्लकचेन, BIG DATA, डिजिटल ट्रेड, ट्र्याकिङ, ट्रेसिङ लगायतका नविनतम उपायहरु अवलम्बन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, नीजि क्षेत्र	अर्थ मन्त्रालय, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, उद्योग विभाग, विश्वविद्यालय/प्राज्ञिक संस्थाहरू	निरन्तर	नविन प्रविधिको प्रयोगमा वृद्धि भई वस्तु तथा सेवाको उत्पादन तथा व्यापार लागत कम भएको हुने।
	निर्यातमूलक उद्योगहरूको लागि प्रदान गरिने प्रोत्साहन तथा छुटलाई विश्व व्यापार सङ्गठनको नियमानुसार व्यवस्थित गर्ने ।				
१५	निर्यातमूलक उद्योगलाई प्रोत्साहन उपलब्ध गराउन उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन उपलब्ध गराउने कार्यविधि तयार गरी लागू गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र, निजी क्षेत्र	२०८३	निर्यातमुखी उद्योगहरूलाई दिइने घरेलु सहायतका उपायहरु व्यवस्थित भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१०	औद्योगिक क्षेत्रका कामदारको Skill gap तथा Skill Mismatch पहिचान गरी सो बमोजिमका आधुनिक उत्पादन, प्रविधि र गुणस्तर सम्बन्धी दक्षता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान, निजी क्षेत्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, विज्ञान, प्रविधि तथा नवप्रवर्तन मन्त्रालय, तालिम प्रदायक संस्थाहरू	निरन्तर	हरेक प्रदेशमा कम्तिमा २ वटाका दरले दक्षता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।
११	निकासीजन्य उद्योगलाई चाहिने कच्चा एवं अर्ध प्रशोधित वस्तु उपलब्ध गराउने उद्योगलाई उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन उपलब्ध गराउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	२०८३	निकासीजन्य उद्योगलाई चाहिने कच्चा एवं अर्धप्रशोधित वस्तु उपलब्ध गराउने प्रकृतिका उद्योगहरू (Ancillary Industries) स्थापना भएको हुने ।
१२	निकासीजन्य उद्योगलाई चाहिने कच्चा एवं अर्धप्रशोधित वस्तु उपलब्ध गराउने प्रकृतिका उद्योगहरूको लागि औद्योगिक क्षेत्रहरू भित्र प्राथमिकता सहित छुट्टै प्लटसहितको स्थान निर्धारण गर्ने ।	औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८३	अर्धप्रशोधित वस्तु उपलब्ध गराउने प्रकृतिका उद्योगहरूको लागि प्लटसहितको स्थान निर्धारण भएको हुने ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

१६	निर्यातजन्य केही वस्तुहरूको उत्पादन वृद्धि तथा प्रविधि हस्तान्तरणका लागि परियोजना प्रस्ताव तर्जुमा गरी Enhanced Integrated Framework मा पेश गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, शिक्षा तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय	निरन्तर	कम्तीमा दुइ वटा परियोजना प्रस्ताव स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएको हुने ।
१७	घरेलु, साना तथा मझौला उद्योगहरूको उत्पादन वृद्धि गर्ने गरि निर्यातमूलक प्रोत्साहन तथा सहुलियतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, प्रदेश सरकार	निरन्तर	सात वटै प्रदेशमा सहुलियत तथा प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने ।
	सूचना प्रविधिको विकास र अधिकतम प्रयोग गर्दै विद्युतीय व्यापार (ई-कमर्स), डिजिटल व्यापारको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।				
१८	सूचना प्रविधिमा आधारित व्यवसायलाई उच्च प्राथमिकता दिने कानूनी व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, शिक्षा तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग, नेपाल राष्ट्र बैंक, निजी क्षेत्र	२०८४	नयाँ कानून तर्जुमा वा संसोधन भई कार्यान्वयन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१९	सूचना प्रविधिमा आधारित सेवा निर्यात गर्ने व्यवसायलाई तेस्रो मुलुकमा कार्यालय स्थापना गर्न र सफ्टवेयर वा प्रोग्राम खरिद तथा उपकरण जडान गर्न विदेशी मुद्रा सटही सुविधा उपलब्ध गराउने ।	नेपाल राष्ट्र बैंक	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	निरन्तर	विदेशी मुद्रा सटही सुविधा उपलब्ध भएको हुने।
	विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति पश्चात् अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारमा आउने चुनौतीको सामना तथा अवसरको उपयोग गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।				
२०	एन्टिडम्पिङ्ग, काउन्टरभेलिङ्ग र सेफगार्डस सम्बन्धमा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	निरन्तर	एन्टिडम्पिङ्ग, काउन्टरभेलिङ्ग र सेफगार्डस सम्बन्धमा क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।
२१	सबै मन्त्रालय तथा निकायबाट उपलब्ध अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका तथ्याङ्कहरू एकीकृत गरी केन्द्रीय डिजिटल तथ्याङ्क प्रणालीको विकास गरी नियमित अद्यावधिक गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय योजना आयोग	२०८४	एकिकृत तथ्याङ्क प्रणालीको विकास भएको हुने ।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

२२	अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका समसामयिक तथ्यांक तथा सूचनाहरू संकलन गरी ट्रेड इन्फरमेशन पोर्टलको सुदृढिकरण गर्ने ।	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक	निरन्तर	सूचनाहरू संकलन एवं पोर्टलमा प्रविष्टि भएको हुने ।
२३	ट्रेड इन्फरमेशन पोर्टल प्रयोगकर्ता तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन एवं प्रचार-प्रसार गर्ने ।	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक	निरन्तर	ट्रेड इन्फरमेशन पोर्टलको प्रचार-प्रसार तथा क्षमता विकास भएको हुने ।
२४	वाणिज्य क्षेत्रका विषयवस्तु समावेश गरी पाठ्यक्रम तयार गर्ने।	विश्वविद्यालयहरु, विद्यालयहरू	शिक्षा तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८४	वाणिज्य क्षेत्रका विषयवस्तु पाठ्यक्रममा समावेश भएको हुने।
	वस्तु तथा सेवाको गुणस्तरयुक्त उत्पादन र उपयोगका विभिन्न उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।				
२५	बजार अनुगमन, उत्पादन गुणस्तर परीक्षण, लेबलिङ, सुरक्षा पालना जस्ता पक्षहरूमा नियमित अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय	निरन्तर	वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर परीक्षण भएको हुने ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

२६	विद्यमान मापदण्डको समीक्षा, अन्तर्राष्ट्रिय मानक सँग तुलनात्मक अध्ययन गरी आवश्यक संशोधन तथा अद्यावधिक गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, नेपाल प्रत्यायन केन्द्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय	२०८३	गुणस्तरसम्बन्धी मापदण्डहरूको संशोधन तथा अद्यावधिक भएको हुने ।
२७	गुणस्तर परीक्षण र प्रमाणीकरण केन्द्रहरूलाई सुदृढ बनाउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय कृषि मन्त्रालय ,	अर्थ मन्त्रालय	२०८३	गुणस्तर परीक्षण र प्रमाणीकरणमा थप सुधार भएको हुने ।
२८	गुणस्तरयुक्त वस्तु तथा सेवाको उत्पादन र उपयोगका लागि नियमित रूपमा बजार निरीक्षण र अनुगमन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	निरन्तर अनुगमन तथा पृष्ठपोषण प्राप्त भएको हुने ।
२९	अनुगमन गर्ने निकायहरू तथा प्रमाणीकरण प्रणालीको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	अनुगमन गर्ने निकाय तथा प्रमाणीकरण प्रणालीको क्षमता विकास भएको हुने ।
३०	वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि कानूनी तथा संस्थागत सुधार गर्न अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग परिचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर वृद्धि भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

३१	प्रदेश तथा स्थानीय तहहरूको समन्वयमा उपभोक्ता सचेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग, वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	उपभोक्ता सचेतनामा अभिवृद्धि भएको हुने।
	स्वदेशी वस्तु तथा सेवाको उत्पादन र उपभोग अभिवृद्धि गरी निर्यातको आधार तयार गर्ने ।				
३२	आयात प्रतिस्थापन योग्य वस्तुहरूको उत्पादकलाई प्रविधि, पूर्वाधार तथा प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	आयात प्रतिस्थापन योग्य औद्योगिक, कृषि तथा वनजन्य वस्तुको उत्पादन वृद्धि भएको हुने ।
३३	मेक इन नेपाल (Make in Nepal) मेड इन नेपाल (Made in Nepal) नेपाल ब्रान्ड प्रमोशनका लागि अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेलाहरू र प्रदर्शनी कार्यक्रमहरूमा सहभागीता जनाउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय,	निरन्तर	"मेक इन नेपाल" र "मेड इन नेपाल" अभियान मार्फत बजार प्रवर्द्धन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

३४	व्यवसाय तथा उत्पादन सम्बन्धी तालिम, प्रविधि हस्तान्तरण र उद्यमशिलता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान, लघु, घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निरन्तर	क्षमता विकास तथा बुझाइमा एकरूपता भएको हुने ।
३५	खानी तथा खनिजको भौगर्भिक सर्वेक्षण, अध्ययन तथा सम्भाव्यता मूल्यांकन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	वन तथा वातावरण मन्त्रालय	निरन्तर	खनिज पदार्थको अवस्थिति, परिमाण तथा लाभ लागतको बारेमा जानकारी भएको हुने ।
३६	खनिज उत्खनन् तथा प्रशोधन उद्योगलाई प्रविधि तथा पूर्वाधार निर्माणमा सहयोग प्रदान गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२०८४	खानी तथा खनिज वस्तुको व्यावसायिक उत्खनन्, प्रशोधन र उत्पादन अभिवृद्धि भएको हुने ।
३७	कृषि, वन तथा अन्य प्रकृतिजन्य वस्तुहरू र पकेट क्षेत्र तथा उत्पादन क्लस्टरको पहिचान र नक्साङ्कन गर्ने ।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	२०८३	कृषि, वन तथा अन्य वस्तुको आपूर्ति शृङ्खला विकास भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

३८	उपलब्ध भएसम्म सबै सार्वजनिक निकायहरूमा नेपाली वस्तुको प्रयोग अनिवार्य गर्ने ।	सबै मन्त्रालयहरू, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय, महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय	निरन्तर	सार्वजनिक निकायमा न्यूनतम ३०% स्वदेशी वस्तुको उपयोग भएको हुने।
३९	आयात प्रतिस्थापन गर्न सकिने सम्भाव्य वस्तुको विवरण तयार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	२०८३	सम्भाव्य वस्तुको विवरण तयार भएको हुने।
४०	भन्सार विन्दुहरूमा क्वारेन्टिनको लागि होल्डिङ यार्ड निर्माण तथा आवश्यक उपकरणको व्यवस्था गर्ने ।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	२०८३	जोखिम विश्लेषण तथा क्वारेन्टाइन जाँचलगायतका उपाय प्रभावकारी भएको हुने।
४१	साना, मझौला तथा ठूला उद्योगहरू बिच वस्तुहरूको प्रयोगमा मूल्य श्रृंखला कायम गर्ने ।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	मूल्य श्रृंङ्खला प्रवर्द्धन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

४२	देशगत तथा वस्तुगत रूपमा निर्यात सम्भावना भएका वस्तु तथा सेवाको सम्भाव्यता अध्ययन र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार निकासी तथा प्रवर्द्धन केन्द्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०८३	निर्यात सम्भावना भएका वस्तु तथा सेवाको पहिचान भएको हुने ।
४३	देशगत तथा वस्तुगत रूपमा निर्यात सम्भावनाका लागि पहिचान गरिएका वस्तु तथा सेवाको प्रवर्द्धन र बजार विस्तार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार निकासी तथा प्रवर्द्धन केन्द्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	निरन्तर	निर्यात सम्भावना भएका वस्तु तथा सेवाको निर्यात विविधिकरण भएको हुने ।
४४	सेवा निर्यातको सम्भाव्यता अध्ययन तथा क्षेत्रहरू पहिचान गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार निकासी तथा प्रवर्द्धन केन्द्र	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक	२०८३	सेवा क्षेत्र तथा उपक्षेत्रको पहिचान, भएको हुने।
४५	सेवा क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि तथा बजार प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार निकासी तथा प्रवर्द्धन केन्द्र	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	निरन्तर	निर्यात सम्भावना भएका सेवाका क्षेत्र तथा उपक्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन भएको हुने ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

४६	विशिष्ट पहिचान भएका वस्तुको प्रशोधन, ब्रान्डिङ तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजार पहुँच विस्तार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार निकासी तथा प्रवर्द्धन केन्द्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	विशिष्ट पहिचान भएका वस्तुको निर्यात वृद्धि भएको हुने ।
	स्वदेशी उद्योगको संरक्षण एवं निर्यात प्रवर्द्धनको लागि प्रचलित कानून, विश्व व्यापार सङ्गठन र अन्य नेपाल पक्ष भएका व्यापार सम्झौताअनुरूप दरबन्दी र दर कायम गर्ने गरी प्रबन्ध मिलाउन।				
४७	नेपालले विश्वव्यापार सङ्गठनको सदस्यता लिंदा प्रतिबद्धता गरेको भन्सारको उच्च सीमा दर (Bound Rate) र हाल प्रयोगमा रहेको दर (Applied Rate) को अध्ययन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८३	भन्सारको उच्च सीमा दर (Bound Rate) र हाल प्रयोगमा रहेको दर (Applied Rate) को अवस्था र प्रभाव सम्बन्धमा जानकारी भएको हुने ।
४८	भन्सारका दरहरू समायोजन गरी व्यापार अनुकूल बनाउने ।	अर्थ मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८३	भन्सारका दरहरु व्यापार अनुकूलन भएको हुने।
	आयातलाई समग्र व्यापार प्रणालीको अनुकूल बनाउने गरी व्यवस्थापन गर्न गैरभन्सार उपायहरूको समुचित प्रयोग गर्न ।				

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

४९	विलासी तथा प्रतिस्थापनयोग्य वस्तुहरूको आयातमा व्यापारका प्राविधिक अवरोध (टि.बि.टि.) मापदण्ड, स्वच्छता र वनस्पति स्वच्छता (एस.पि.एस.) मापदण्ड, आयात इजाजतपत्र, कोटा तथा पूर्वअनुमति प्रणाली लागू गरी अनावश्यक आयात नियन्त्रण गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२०८३ र निरन्तर	गैर भन्सारजन्य उपायहरूको अवलम्बन भएको हुने।
५०	विश्व व्यापार सङ्गठनको अनुकूल हुने गरी व्यापारका प्राविधिक अवरोध (टि.वि.टि.) मापदण्ड, स्वच्छता र वनस्पति स्वच्छता (एस.पि.एस.) मापदण्ड बमोजिम प्राविधिक नियमन तथा अनुरूपता मूल्याङ्कन प्रक्रिया (Confirmity Assesment Procedure) लागू गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्राल, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, गुणस्तर तथा नापतौल विभाग, भन्सार विभाग	स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय	२०८५	प्राविधिक नियमन तथा अनुरूपता मूल्याङ्कन प्रक्रिया लागू भएको हुने।
	विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति पश्चात् निर्यात व्यापारमा पर्ने असरको न्यूनीकरण गर्ने ।				

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

५१	विकास साझेदारबाट प्राप्त आर्थिक तथा प्राविधिक सहायतालाई निर्यात सम्भावना भएका वस्तुको उत्पादन वृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरण, सीप विकास र उत्पादकत्व अभिवृद्धि कार्यक्रमसँग एकीकृत गरी लक्षित रूपमा परिचालन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार निकासी तथा प्रवर्द्धन केन्द्र, राष्ट्रिय योजना आयोग	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	आर्थिक तथा प्राविधिक सहायता परिचालन भएको हुने।
५२	विश्व व्यापार सङ्गठन, साफ्टालगायतका बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार संगठनहरू सँग विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नतिपश्चात् हाल प्राप्त व्यापारजन्य सहुलियत तथा सुविधाको निरन्तरताको लागि वार्ता गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	२०८३	कार्यदल गठन भई आवश्यक पहल तथा वार्ता भएको हुने ।
५३	विद्यमान द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि सम्झौताको समीक्षा एवं पूनरावलोकन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	विद्यमान सन्धि सम्झौताको पुनरावलोकन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

५४	निर्यातजन्य वस्तु निर्यातकर्ताहरुको समन्वयमा लक्षित बजारमा पँहुच विस्तार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	बजार पहुँचलगायतका सुविधाको अधिकतम उपयोग भएको हुने।
५५	युरोपेली युनियनको GSP+ स्किममा सहभागीताका लागि श्रम, मानव अधिकार र वातावरण सँग सम्वन्धित विषयका सन्धि तथा प्रोटोकलहरूको अध्ययन गर्ने ।	युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, महिला, बालबालिका, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक र सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८३	अध्ययन भई प्रतिवेदन पेश भएको हुने ।
५६	प्रमुख निर्यात गन्तव्य मुलुकहरूसँग प्राथमिकता प्राप्त बजार पहुँच सुनिश्चित गर्न द्विपक्षीय व्यापार वार्ता, समझदारी पत्र वा पि.टि.ए. जस्ता सम्झौताका कार्यहरू अघि बढाउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय,	अर्थ मन्त्रालय, कानुन, न्याय तथा संसदिय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	प्रमुख निर्यात गन्तव्य मुलुकहरुमा नेपाली वस्तुको सहज पहूँच प्राप्त भएको हुने ।
५७	उत्पत्तिको प्रमाणपत्र प्रक्रियालाई सरल, पारदर्शी बनाउँदै डिजिटल प्रणालीमार्फत जारी गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	भन्सार विभाग, निजी क्षेत्र	२०८३	उत्पत्तिको प्रमाणपत्र डिजिटल प्रणालीमार्फत जारी भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

५८	क्षेत्रीय तथा अन्तराष्ट्रिय मूल्य श्रृंखलामा आवद्ध हुन निजी क्षेत्रलाई प्रविधि हस्तान्तरण, वित्तिय सहजिकरण तथा बजार पहुँचमार्फत प्रोत्साहित गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, विश्वविद्यालय, प्राज्ञिक संस्थाहरू	निरन्तर	क्षेत्रीय तथा अन्तराष्ट्रियमूल्य शृङ्खलामा नेपाली बस्तुहरु आवद्ध भएको हुने। ।
५९	अतिकम विकसित मुलुकबाट स्तरोन्नतीउन्मुख र हालै स्तरोन्नति भएका मुलुकसँग सहकार्य अनुभव आदानप्रदानका लागि सम्मेलन, कार्यशाला, भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग	निरन्तर	अतिकम विकसित मुलुकबाट स्तरोन्नति उन्मुख र हालै स्तरोन्नति भएका मुलुकसँग सहकार्य तथा अनुभव आदानप्रदान भएको हुने।
	व्यापारसँग अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रहरू व्यापार र वातावरण, व्यापार र लैङ्गिकताजस्ता सवालहरूलाई समेत समेटी व्यापार मूलप्रवाहीकरण गर्ने ।				
६०	व्यापार र वातावरण सम्वन्धी मुद्दाहरूमा विश्व व्यापार संगठन तथा अन्य व्यापार-सम्वद्ध अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसँग नियमित समन्वय र सहकार्य गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	व्यापार र वातावरण सम्बन्धी मुद्दाहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसँग नियमित समन्वय र सहकार्य भएको हुने।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

६१	व्यापार व्यवसायमा महिलाक क्षमता अभिवृद्धि गरी सहभागिता बढाउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	व्यापार व्यवसायमा महिलाको सहभागीता वृद्धि भएको हुने ।
	औद्योगिक तथा व्यापारिक पूर्वाधारको विकास र विस्तार गरी उत्पादन तथा व्यापार लागत कम गर्न ।				
६२	व्यापारसँग सम्बन्धित सडक पूर्वाधारको वहन क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय,	निरन्तर	सडक पूर्वाधारको वहन क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।
६३	रेलमार्ग, जलमार्ग, हवाई यातायातको विकास गरी अधिकतम् उपयोग गर्ने।	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापारसँग सम्बन्धित यातायात पूर्वाधारको विकास तथा अधिकतम उपयोग भएको हुने।
६४	सार्वजनिक निजी साझेदारीमा वस्तुको सङ्कलन, भण्डारण, ढुवानी, प्रशोधनलगायतका पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	अर्थ मन्त्रालय	निरन्तर	वस्तुको सङ्कलन, भण्डारण, ढुवानी, प्रशोधन लगायतका पूर्वाधारको व्यवस्था भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

६५	विशेष आर्थिक क्षेत्र, सुख्खा बन्दरगाह, औद्योगिक क्षेत्र र औद्योगिक ग्रामलाई पुर्ण क्षमतामा सञ्चालन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	विशेष आर्थिक क्षेत्र प्राधिकरण, औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	२०८५	औद्योगिक तथा व्यापारिक पूर्वाधारहरू विकास र पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन भएको हुने।
६६	अन्तराष्ट्रियस्तरको आधुनिक र सुविधा सम्पन्न अन्तर्राष्ट्रिय प्रदर्शनी केन्द्र स्थापना गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	निरन्तर	अन्तर्राष्ट्रिय प्रदर्शनी केन्द्र स्थापना र सञ्चालन भएका हुने।
६७	विद्यमान गोदाम तथा शीत् भण्डारलाई पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन गर्ने।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	२०८३	विद्यमान गोदाम तथा शीत् भण्डारलाई पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन भएको हुने।
६८	उद्योग स्थापना गर्दा सडक, विद्युत तथा खानेपानी सेवामा प्रदान गरिँदै आएको सहयोग तथा प्रोत्साहनलाई निरन्तरता दिने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, उर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय	निरन्तर	उद्योग स्थापना गर्दा आवश्यक सहयोग तथा प्रोत्साहनलाई निरन्तरता दिएको हुने।
६९	प्रमुख बन्दरगाहबाट रेल तथा सडक मार्ग हुँदै नेपाल भित्रिने कार्गोमा विद्युतीय कार्गो ट्र्याकिङ प्रणाली पुर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउने।	अर्थ मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८३	विद्युतीय कार्गो ट्र्याकिङ प्रणाली पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७०	पारवाहन सेवालाई प्रभावकारी बनाउन सीमावर्ती भन्सार नाकामा गोदाम सुविधा, ढुवानी र क्लियरिङ तथा फरवार्डिङ सेवा विस्तार गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	निरन्तर	पारवाहन सेवा प्रभावकारी भएको हुने।
७१	अन्तराष्ट्रिय व्यापारको लागत कम गर्न वैकल्पिक पारवाहन मार्ग थप गर्ने गरी नेपाल भारतबीचको पारवहन सन्धि पुनरावलोकन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८३	अन्तराष्ट्रिय व्यापारको लागत कम गर्न वैकल्पिक पारवाहन मार्ग पहिचान भएको हुने।
७२	चीनसँग सम्पन्न भएको पारवहन ढुवानी सम्झौता तथा प्रोटोकल बमोजिम पारवहन सुविधा उपयोग गर्न सम्बन्धित पक्षसँग वार्ता गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८३	पारवाहन सुविधा उपयोग भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७३	निर्यातजन्य वस्तु उत्पादन गर्ने लघु, घरेलु तथा साना उत्पादक र उक्त उत्पादनसँग सम्वन्धित कच्चा पदार्थ सङ्कलन गर्ने सङ्कलककलाई एकै थलोमा संलग्न गराई निजी सरकारी लागत साझेदारीमा देशका विभिन्न भागमा सामूहिक सुविधा केन्द्र निर्माण गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय,	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	२०८३	निजी सरकारी लागत साझेदारीमा देशका विभिन्न भागमा सामुहिक सुविधा केन्द्र निर्माण भएको हुने।
	पारवहन मार्गहरूको विकास तथा विस्तार गरी व्यापारको समय तथा लागत घटाउन ।				
७४	नयाँ बन्दरगाह र वैकल्पिक पारवहन मार्गको उपयोग गर्न द्विपक्षीय सन्धि तथा सम्झौता पुनरावलोकन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८४	नयाँ बन्दरगाह र वैकल्पिक पारवहन मार्गको उपयोग भएको हुने ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७४	फुलबारी-बंगलाबन्ध मार्गको प्रभावकारी प्रयोग तथा वीरगञ्ज र विराटनगरबाट रेलमार्गमार्फत भारतको राधिकापुर र सिंहावाद नाका हुँदै बङ्गलादेशमा निकासी गर्न नेपाल, भारत र बङ्गलादेशबीच त्रिपक्षीय वार्ता तथा सम्झौता गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	२०८४	त्रिपक्षीय वार्ता तथा सम्झौता भएको हुने ।
७६	अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार र पारवहन लागत घटाउन बन्दरगाहको भौतिक पूर्वाधार सुधार तथा बहुविधिक ढुवानी सुविधाको प्रयोग बढाउने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	निरन्तर	बन्दरगाहको भौतिक पूर्वाधार सुधार तथा बहुविधिक ढुवानी सुविधाको प्रयोग भएको हुने।
७७	उच्च व्यापारिक मूल्य तथा न्यून तौल भएका वस्तुहरूको निकासी पैठारीलाई थप प्रतिस्पर्धी बनाउन हवाई कार्गोलाई प्रवर्द्धन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	सँस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	निरन्तर	निकासी पैठारीलाई थप प्रतिस्पर्धी बनाउन हवाई कार्गो प्रवर्द्धन भएको हुने।
७८	आन्तरिक तथा अन्तर्देशीय जलमार्गको विकास गर्न साझेदारी तथा समन्वयलाइ तिव्रता दिने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय परराष्ट्र मन्त्रालय,	निरन्तर	जलमार्गको विकास गर्न साझेदारी तथा समन्वय भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

	कृषिजन्य, वनजन्य र औद्योगिक वस्तुको निकासी प्रवर्द्धन गर्नका लागि संग्रह (Collection), ग्रेडिंग, गुणस्तर नियमन, आधुनिक प्रयोगशाला, क्वारेन्टाइन, प्रमाणीकरण, प्रत्यायन (Accreditation) लगायतका पूर्वाधार सुदृढीकरण गर्ने ।				
७९	भारत, चीन र अन्य प्रमुख व्यापार साझेदार मुलुकहरूका खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर नियामक निकायसँगको समन्वयमा सामञ्जस्य हुनेगरी मापदण्ड तर्जुमा गर्ने।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८४	खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण भएको हुने।
८०	नेपालबाट निर्यातहुने वस्तुको गुणस्तर परीक्षण र प्रमाणिकरणलाई अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम बनाउन नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभागको सस्थागत सुदृढिकरण र जनशक्ति विकास गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	संस्थागत सुदृढीकरण तथा जनशक्ति विकास भएको हुने। गुणस्तर सम्बन्धी प्रयोगशाला, उपकरण र मानव स्रोतको पर्याप्त उपलब्धता भएको हुने
८१	गुणस्तर प्रमाणीकरण सम्बन्धी द्विपक्षीय तथा क्षेत्रीय तहमा परस्पर पहिचान सम्झौता (Mutual Recognition Agreement) गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	द्विपक्षीय तथा क्षेत्रीय तहमा परस्पर पहिचान सम्झौता भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

८२	निर्यातयोग्य वस्तुकोलाईगन्तव्य मुलुकको गुणस्तर मापदण्ड बमोजिम हुने गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली ,सेनिटरी तथा फाइटोसेनिटरी, व्यापारका प्राविधिक मापदण्ड लगायतका प्रावधानको सुदृढीकरण गरी प्रमाणीकरण गर्ने	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय	२०८५	व्यापारका प्राविधिक मापदण्डहरूको सुदृढीकरण गरी प्रमाणीकरण गर्ने व्यवस्था भएको हुने।
८३	अन्तर्राष्ट्रियस्तरको प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्रलाई सहयोग गरी नियमनको व्यवस्था गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	२०८५	निजी क्षेत्रमार्फत गुणस्तर पूर्वाधारको विकास तथा सुदृढीकरण भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

८४	अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारमा दिगोपना र निजी मापदण्डबाट हुने गैरकर अवरोध सम्बोधन गर्न राष्ट्रिय मापदण्ड निर्माण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	२०८३	जैविक तथा हलाल मापदण्ड विकास भएको हुने।
८५	निर्यात सम्भावना भएका वस्तुको गुणस्तर परीक्षण र प्रमाणीकरण गर्ने सुविधा विस्तार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	२०८३	परीक्षण उपकरण जडान भई परीक्षण गरिने प्रतिमानहरूले मान्यता पाएका हुने ।
८६	वहुमूल्य जडीवुटीको व्यावसायिक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्ने।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निरन्तर	जडीबुटीको व्यावसायिक खेती वृद्धि भएको हुने।
८७	जडिबुटी तथा काँचो छालालाई कम्तीमा एक तहको प्रशोधन गरी निकासी गर्ने प्रशोधन उद्योग स्थापना गर्न प्रोत्साहन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	निकासी गर्ने प्रशोधन उद्योग स्थापना भएको हुने।
८८	औद्योगिक वस्तुको गुणस्तरसम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२०८३	गुणस्तर नीति तर्जुमा भएको हुने ।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

८९	प्रयोगशाला नीति तर्जुमा तथा प्रत्यायन निकायको संस्थागत सुदृढिकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२०८३	प्रयोगशाला नीति तर्जुमा तथा प्रत्यायन निकाय स्थापना भएको हुने ।
९०	निर्यात सम्भावना भएका वस्तुको उत्पादन, भण्डारण, ढुवानी, प्याकेजिङ, लेबलिङ लगायतका मुल्यश्रखलाको विकास गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	निजी क्षेत्र	निरन्तर	निर्यात सम्भावना भएका सबै वस्तुको मापदण्ड विकास भएको हुने।
९१	उत्पादक, व्यापारी र निर्यातकर्तालाई Trade Intelligence का विभिन्न विषयको तालिम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	निजी क्षेत्र	निरन्तर	नेपाली उत्पादक तथा निर्यातकर्ताको क्षमता विकास भएको हुने।
	दिगो, समावेशी, हरित तथा वातावरणमैत्री व्यापार प्रवर्द्धनमार्फत दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न योगदान गर्ने ।				
९२	विपद्, महामारीलगायतका अन्य असहज अवस्थामा समेत व्यापारलाई नियमित गर्न व्यापारसम्बन्धी संरचना तथा पूर्वाधारलाई सुदृढ बनाउने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापारसम्बन्धी संरचना तथा पूर्वाधार सुदृढ भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

९३	पर्यावरण तथा जैविक विविधता संरक्षण हुने गरी निश्चित क्षेत्रबाट मात्र प्राकृतिक श्रोतजन्य वस्तु उत्खनन गरी निर्यात गर्न नीतिगत, कानूनी र संस्थागत व्यवस्था गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	२०८५	प्राकृतिक स्रोतजन्य वस्तुको दिगो व्यवस्थापनमार्फत निर्यात गर्न नीतिगत, कानूनी र संस्थागत व्यवस्था भएको हुने।
९४	लघु, घरेलु तथा साना उद्योग, स्टार्ट अप तथा महिला उद्यमीद्वारा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजार तथा निकासी प्रवर्द्धनको लागि छुट, सुविधा, सहुलियत र प्रोत्साहन कानूनमा प्रबन्ध गरी उपलब्ध गराउने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	निकासी प्रवर्द्धनमा प्रोत्साहन हुनेगरी प्रचलित कर कानूनमा आवश्यक व्यवस्था भएको हुने ।
९५	स्थानीय तहमार्फत बहुमूल्य जडिबुटीको अत्यधिक दोहन नियन्त्रण गरी दिगो उत्पादनलाई जोड दिने ।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	जडिबुटीको अत्यधिक दोहन नियन्त्रण भई व्यवसायिक खेतीको प्रोत्साहन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

९६	विद्यमान तथा नयाँ उद्योगमा वातावरणमैत्री प्रविधि अवलम्बन गर्न प्रोत्साहन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	वातावरणमैत्री प्रविधि अवलम्बन भएको हुने।
	निजी एवं गैरसरकारी क्षेत्रको समन्वय तथा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको सहभागितामा व्यापारजन्य पूर्वाधार एवं सेवाको विकास र विस्तार गर्न ।				
९७	प्रत्येक प्रदेशका मुख्य उत्पादनहरूको आपूर्ति तथा मूल्य शृंखला निर्माण गर्न आवश्यक पूर्वाधार निर्माण र सहजीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, प्रदेश सरकार	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, स्थानीय तह	निरन्तर	उद्योग तथा व्यापार प्रवर्द्धन गर्न पूर्वाधार निर्माण र सञ्चालन भएको हुने।
९८	प्रदेश तथा स्थानीय सरकार र निजी क्षेत्रको सहभागितामा विशेष आर्थिक क्षेत्र र औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निजी क्षेत्र	निरन्तर	प्रदेश तथा स्थानीय तह र निजी क्षेत्रको सहभागितामा विशेष आर्थिक क्षेत्र र औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालन गर्ने। भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

९९	स्थानीय तहमा कृषि तथा वन जन्य उद्योग स्थापनाको लागि व्यवसाय इन्कुवेसन (Business Incubation) सहुलियतपूर्ण कर्जा, प्रविधि हस्तान्तरण, बजार सूचनालगायतका क्षेत्रमा प्रोत्साहन गर्न सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तह, निजी तथा सहकारी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	२०८३	स्थानीय तहमा कृषि तथा वन जन्य उद्योगहरु स्थापना एवं संचालन भएको हुने।
१००	प्रदेशस्तरमा पर्यटन, सूचना प्रविधि, जलविद्युत जस्ता सेवा क्षेत्रको विकास गर्दै निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, प्रदेश सरकार	निरन्तर	प्रदेशस्तरमा पर्यटन, सूचना प्रविधि, जलविद्युतजस्ता सेवा क्षेत्रको विकास भएको हुने।
	व्यापार कूटनीति सुदृढ गरी अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा नेपाली वस्तु तथा सेवाको पहुँच विस्तार गर्ने ।				
१०१	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति बमोजिम पहिचान भएका वस्तुको वस्तुगत निर्यात रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापारसम्बन्धी वस्तुगत निर्यात रणनीति तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१०२	गैर-भन्सारजन्य अवरोध हटाउन वार्ता तथा सम्झौता क्षमता विकास गरी वार्ता तथा सम्झौता गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	निरन्तर	गैर-भन्सारजन्य अवरोध हटाउन बहुपक्षीय, क्षेत्रीय तथा द्विपक्षीय तहमा वार्ता गरी सम्झौता भएको हुने।
१०३	BIA, FTA का लागि मुलुक पहिचान तथा सहकार्य गर्ने । LLDCs, LDCs तथा क्षेत्रीय मञ्चमा सहकार्य तथा साझा पहलका लागि नेतृत्व तथा पहल गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	समान हित तथा स्वार्थ भएका मुलुकसँग सहकार्य गरी बहुपक्षीय, क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय मञ्चमा साझा पहल भएको हुने।
१०४	नेपाली वस्तुमा व्यापार साझेदार मुलुकहरूसँग भन्सार र भ्याट बाहेक लगाएको शुल्क तथा दस्तुरहरूको अध्ययन गर्ने । विश्वव्यापार संगठनका सम्झौताहरू तथा द्विपक्षीय सम्झौता विपरितका शुल्कहरू खारेजीका लागि सम्बन्धित व्यापार साझेदारसँग वार्ता तथा सहजीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	२०८३	व्यापार साझेदारबाट लगाइएका गैरभन्सार कर तथा शुल्क खारेज गर्न द्विपक्षीय वार्ता भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१०५	भन्सार, पारवहन र गुणस्तर प्रमाणीकरणसम्बन्धी प्रक्रियामा देखिएका नीतिगत तथा प्रकृयागत भिन्नता पहिचान गर्ने । सार्क सदस्य मुलुक तथा व्यापार साझेदार सामञ्जस्य हुनेगरी Mutual Recognition Understanding तय गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	सार्कका सदस्य मुलुक एवं व्यापार साझेदार मुलुकसँग सामञ्जस्य हुनेगरी मापदण्ड तथा नीति नियममा एकरूपता कायम भएको हुने।
१०६	परराष्ट्र मन्त्रालयसँगको सहकार्यमा Economic Diplomacy Portal तयार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८३	Economic Diplomacy Portal मार्फत व्यापार सम्बद्ध तथ्याङ्क र सूचना उपलब्धताको सुनिश्चित भएको हुने।
१०७	विदेशस्थित कुटनीतिक नियोगहरूमा Dedicated Unit राख्न आवश्यकता पहिचान तथा O&M सर्भेक्षण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, भूमि व्यवस्था, सहकारी, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	२०८३	Dedicated Unit राख्न आवश्यक जनशक्ति तथा श्रोतसाधनको व्यवस्था भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१०८	गैरआवासीय नेपालीको पूँजी, प्रविधि र ज्ञान परिचालनका विषय समेटी गैरआवासीय नेपाली ऐन संशोधनका लागि गृह मन्त्रालयसँग सहकार्य गर्ने । Brain Gain Center को संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	२०८४	गैर-आवासिय नेपालीको पुँजी, प्रविधि र ज्ञान परिचालन भई उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रको. सुदृढीकरण भएको हुने।
१०९	विदेश स्थित नियोगहरूमा डायस्पोरा सम्मिलित मञ्च स्थापना गर्ने ।	परराष्ट्र मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८५	Opportunity Marketing गरी अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार वृद्धि गर्ने संयन्त्रको विकास भएको हुने।
११०	नेपाली वस्तुको निर्यात प्रोत्साहन गर्न व्यापार मेला तथा प्रदर्शनी संचालन गर्ने । व्यापार तथा लगानीको लागि उच्च सम्भावना रहेका मुलुकका नियोगहरूको संयोजकत्वमा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	परराष्ट्र मन्त्रालय,	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, निजी क्षेत्र, गैर आवासीय नेपाली महासंघ	निरन्तर	विदेशस्थित नेपाली नियोगले व्यापार तथा लगानीसम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

१११	ATA Carnet को सदस्यता लिंदा प्राप्त हुने अवसर र सामना गर्नुपर्ने चुनौतिको अध्ययन गरी तयारी गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२०८५	ATA Carnet को सदस्यता लिन पहल गरिएको हुने।
११२	विदेशस्थित नेपाली नियोगमा निर्यातजन्य नेपाली प्रमुख वस्तुको प्रदर्शनीकक्ष स्थापना गर्ने ।प्रदर्शनी कक्षमा राख्ने प्रयोजनका लागि उच्च निर्यात सम्भावना रहेका भनी पहिचान गरिएका वा हाल निर्यात भईरहेका वस्तुहरू उपयुक्त मात्रामा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूमा पठाउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।	परराष्ट्र मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निरन्तर	निर्यातजन्य नेपाली प्रमुख वस्तुको प्रदर्शनी कक्ष स्थापना भएको हुने।
११३	नेपाली विद्यार्थीहरूलाई निर्यात व्याापार तथा लगानी सम्भावनाबारे अध्ययन, अनुसन्धानमा छात्रवृत्ति र प्रोत्साहन प्रदान गर्ने ।	परराष्ट्र मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	निरन्तर	नेपालको निर्यात व्यापार तथा लगानीको सम्भावनाबारे विदेशमा अध्ययनरत नेपाली विद्यार्थीबाट अध्ययन अनुसन्धान भएको हुने।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौं

११४	दक्षिण एशियाली देशहरूबीच सीमा पार ऊर्जा व्यापार प्रवर्द्धनका लागि विद्युत् प्रसारण लाइन तथा ऊर्जा व्यापार सम्झौता (Cross-border Power Trade Agreement) कार्यान्वयन गर्ने।	उर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८३	सीमा पार ऊर्जा व्यापार प्रवर्द्धनका लागि विद्युत् प्रसारण लाइन तथा ऊर्जा व्यापार सम्झौता (Cross-border Power Trade Agreement) कार्यान्वयन भएको हुने ।
११५	दक्षिण एशियाली देशहरू बीच व्यापार तथा लगानी प्रवर्द्धनका लागि क्षेत्रीय व्यापार सम्झौता SAFTA को प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा गैर भन्सार जन्य अवरोधहरू हटाउन पहल गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	बिमस्टेक मार्फत व्यापार प्रवर्द्धनका लागि वार्ता तथा पहल भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

११६	BBIN अवधारणा कार्यान्वयनका लागि सीमा नाकामा एकीकृत जाँच चौकी सुदृढीकरण तथा भन्सार पारवहन प्रक्रियालाई डिजिटलाइजेसन गर्ने । दक्षिण एसियाली मुलुकसँगको क्षेत्रिय अन्तरआबद्धता वृद्धि तथा पारवहन लागत न्यूनीकरणका लागि BBIN MVA (Bangladesh, Bhutan, India, Nepal Motor Vehicle Agreement) को कार्यान्वयन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	निरन्तर	BBIN मार्फत् क्षेत्रीय अन्तरआबद्धता वृद्धि तथा पारवहन लागत न्यूनीकरण भएको हुने।
११७	वैदेशिक आर्थिक तथा प्राविधिक सहायतालाई राष्ट्रिय प्राथमिकताका पूर्वाधार, उत्पादनमूलक क्षेत्र र व्यापार प्रवर्द्धन कार्यक्रमसँग आबद्ध गर्न एकीकृत सहायता व्यवस्थापन तथा परियोजना छनोट मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	आर्थिक र प्राविधिक सहायता व्यापारसँग आबद्ध भएको हुने।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

	व्यापार तथा लगानीको लागि प्रमुख आकर्षक मुलुकहरूसँग स्वतन्त्र व्यापार सम्झौता (Free Trade Agreement), प्राथमिकता प्राप्त व्यापार सम्झौता (Preferential Trade Agreement), व्यापार तथा लगानी कार्यढाँचा सम्झौताहरू गर्न ।				
११८	साविकका FTA र PTA को पुनरावलोकन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापारको लागि प्रमुख साझेदार राष्ट्रहरूसँग स्वतन्त्र व्यापार सम्झौता र प्राथमिकताप्राप्त व्यापार सम्झौता भएको हुने।
११९	व्यापार तथा लगानी सम्झौता हुन सम्भाव्य मुलुकहरूको पहिचान गर्ने । थप मुलुकहरूसँग कार्यढाँचा सम्झौता सम्पन्न गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	सम्भाव्य मुलुकहरूसँग व्यापार तथा लगानी कार्यढाँचा सम्झौताहरू भएको हुने।
१२०	व्यापार सम्झौताहरूमा निर्यात सम्भावना भएका सेवा क्षेत्रहरूलाई समेट्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापार सम्झौताहरू गर्दा निर्यातको सम्भावना भएका सेवा क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिएको हुने।
	व्यापार वार्ता गर्ने सीप तथा दक्षता अभिवृद्धि गरी बहुपक्षीय, क्षेत्रीय तथा द्विपक्षीय व्यापार वार्ताहरूमा नेपालको अधिकतम् हित संरक्षण गर्न ।				

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१२१	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र र वाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागको Trade Intelligence क्षमता विकास गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापार वार्ता क्षमता बढेको हुने।
१२२	व्यापार वार्ता सीप विकास गर्न तालिम तथा कार्यशाला संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	२०८३	व्यापार वार्ता गर्ने सिप तथा दक्षता अभिवृद्धि गर्न संस्थागत व्यवस्था भएको हुने।
१२३	राष्ट्रिय वार्ता मापदण्ड तथा वार्ता पुस्तिका तयार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८३	व्यापार वार्तामा संस्थागत क्षमता र संस्मरण सुदृढ भएको हुने।
१२४	वार्ता प्रकृयामा संलग्न हुने कर्मचारीलाई स्पष्ट TOR प्रदान गर्ने र कार्यसम्पादनको मूल्यांकन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	वार्ता प्रक्रियामा सहभागीलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउने प्रबन्ध भएको हुने।
	व्यापारसम्बद्ध बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी अधिकारको संरक्षण र उपयोग गरी विश्व बजारमा नेपाली उत्पादनलाई स्थापित गर्ने ।				
१२५	उद्योग तथा व्यापारसम्बद्ध बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रचलित कानूनलाई समसामयिक	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८३	व्यापारसम्बद्ध बौद्धिक सम्पत्ति कानूनमा समसामयिक परिमार्जन भएको हुने।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

	परिमार्जन गरी नयाँ विधेयक संसदमा पेश गर्ने ।				
१२६	भौगोलिक साङ्केतीकरण (Geographical Indication) सम्बन्धी स्पष्ट कानूनी व्यवस्था गर्ने तथा अन्तराष्ट्रिय अधिकार स्थापित गर्न दर्ता पहल गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	भौगोलिक सङ्केतयुक्त वस्तुहरू दर्ता शुरू भएको हुने ।
१२७	बौद्धिक सम्पत्ति अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा दर्ता र संरक्षणको लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा स्वदेशी बौद्धिक सम्पत्तिहरूको दर्ता प्रवर्द्धन भएको हुने।
१२८	नवीन तथा गैरपरम्परागत बौद्धिक सम्पत्ति संरक्षण सम्वन्धी प्रावधान नयाँ विधेयकमा समावेश गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	२०८३	नवीन तथा गैरपरम्परागत बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन भएको हुने।
१२९	व्यापारसम्वद्ध बौद्धिक सम्पत्तिका सरोकारवालाहरूलाई अधिकार सम्बन्धी तालिम तथा कार्यशाला संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्रको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१३०	नवप्रवर्तनात्मक उद्योग र अनुसन्धानमूलक संस्थाहरूसँग साझेदारीमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	विज्ञान, प्रविधि तथा नवप्रवर्तन मन्त्रालय, अनुसन्धानमूलक संस्था, विश्वविद्यालयहरू	निरन्तर	नवप्रवर्तनका लागि उद्योग र अनुसन्धानमूलक संस्था एवं विश्वविद्यालय बीचको सहकार्य भई अनुसन्धान भएको हुने।
१३१	Plant and Biodiversity संरक्षणका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निरन्तर	वनस्पति तथा जैविक विविधताको संरक्षण भएको हुने।
	निर्यातमूलक उद्योगहरूको आपूर्तिजन्य क्षमता अभिवृद्धि गर्न निकायगत अग्र तथा पृष्ठ सम्बन्ध सुदृढ गर्ने ।				
१३२	लजिष्टिक गुरूयोजना तर्जुमा गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	२०८३	कार्ययोजना निर्माण भई पूर्वाधार तथा लजिस्टिक सेवा विस्तार भएको हुने।
१३३	निर्यातमुलक वस्तुहरूको आपूर्ति श्रङ्खलाहरू विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	निरन्तर	उत्थानशील आपूर्ति श्रृङ्खलाको विकास तथा विस्तार भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१३४	ठूला र बहुराष्ट्रिय उद्योगहरूलाई साना उद्योगहरूसँग आपूर्ति सम्बन्ध विस्तारका लागि अन्तरक्रिया तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गर्ने । करार तथा उपकरार उत्पादनलाई प्रक्रियागत सहजीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	निरन्तर	आपूर्तिजन्य सम्बन्ध सुदृढ गरी निर्यात प्रवर्द्धन भएको हुने।
	नेपालमा उत्पादन हुनसक्ने तुलनात्मक र प्रतिस्पर्धात्मक लाभ भएका वस्तु वा सेवाको उत्पादनलाई स्वदेशी तथा विदेशी लगानी प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य श्रृखंलामा आबद्ध गर्ने ।				
१३५	Market Intelligence, Market access mapping, Digital Trade, E-Commerce, Market Information and Trade Partner Matching लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय	निरन्तर	अन्तराष्ट्रिय मूल्य शृङ्खलामा आबद्धता वृद्धि भएको हुने।
१३६	बलियो बजार सञ्जाल भएका फर्महरूलाई विदेश स्थित नियोग मार्फत् अन्तरक्रिया तथा सञ्जाल विस्तार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, लगानी बोर्डको कार्यालय	निरन्तर	व्यापार तथा लगानीको वातावरणलाई आकर्षक बनाउन आवश्यक पहल भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१३७	प्रत्येक प्रदेशमा आपूर्तिजन्य पूर्वाधार विकास गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, प्रदेश सरकार	निरन्तर	प्रदेशस्तरमा पूर्वाधार विकास तथा सुदृढीकरण भएको हुने।
१३८	अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा आवश्यक गुणस्तर मापदण्ड र प्रक्रियाबारे सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, प्रदेश सरकार	निरन्तर	आवश्यक मापदण्ड र प्रक्रियाबारे सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने।
१३९	औद्योगिक ग्रामलाई स्थानीय तह र निजीक्षेत्रको साझेदारीको अवधारणा अनुरूप सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	औद्योगिक ग्राम सार्वजनिक निजी साझेदारी मोडेलमा संचालन भई निर्यात प्रवर्द्धन भएको हुने।
	व्यापार सहजीकरण तथा भन्सार प्रक्रिया सरलीकरण गरी व्यापार लागतलाई प्रतिस्पर्धी बनाउन।				
१४०	नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणालीलाई सक्षम र सबल वनाउने ।	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय	निरन्तर	नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली पूर्ण रुपमा सञ्चालन भएको हुने।
१४१	विश्व व्यापार सङ्गठनको व्यापार सहजीकरण सम्झौता कार्यान्वयन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	व्यापार सहजीकरण सम्झौताको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

१४२	विश्व व्यापार सङ्गठनको व्यापार सहजीकरण सम्झौता कार्यान्वयन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	व्यापार सहजीकरण सम्झौताको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने।
१४३	व्यापार लजिष्टिक सूचकाङ्क सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	निरन्तर	व्यापार लजिष्टिक सूचकाङ्क सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने।
१४४	संशोधित भन्सार ऐन बमोजिम आवश्यक कार्यविधिगत व्यवस्था गर्ने ।	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	भन्सार ऐन संसोधन भएको हुने तथा व्यापार सहजीकरणमा प्रकृयागत सरलीकरण भएको हुने
१४५	National Payment Switch निर्माण गर्ने ।	नेपाल राष्ट्र बैंक	अर्थ मन्त्रालय, सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०८४	National Payment Gateway निर्माण भई कार्यान्वयनमा आएको हुने।
	निर्यातमूलक उद्योगको लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिको योजना तथा विकास गर्न ।				
१४६	जनशक्ति तथा श्रमिक आपूर्तिको योजना निर्माणमा उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले सहकार्य गर्ने ।	युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, विश्वविद्यालयहरू, निजी क्षेत्र	निरन्तर	जनशक्ति तथा श्रमिक आपूर्तिको योजना निर्माण निर्माण भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१४७	दक्ष प्राविधिकहरू विकास गर्न पाठ्यक्रम निर्माणमा सहकार्य गर्ने ।	शिक्षा तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, विश्वविद्यालयहरू, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	२०८३	दक्ष प्राविधिकहरू विकास गर्ने गरी पाठ्यक्रम निर्माण भएको हुने।
	वाणिज्य क्षेत्रका नीति, क़ानून, कार्यविधि तथा रणनीतिहरूमा समयसापेक्ष सुधार, पुनरावलोकन र परिमार्जन गर्न ।				
१४८	निकासी पैठारीसम्वन्धी कानून अध्यावधिक गर्ने । विद्युतीय व्यापार (ई-कमर्श) निर्देशिका तर्जुमा गर्ने । व्यापार सम्वद्ध बौद्धिक सम्पत्ति विधेयक संसदमा पेश गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२०८३	व्यापार तथा बौद्धिक सम्पत्ति सम्वद्ध कानून निर्माण एवं परिमार्जन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा ...
सिंहदरबार, ...

१४९	वाणिज्य नीतिसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध रहने उद्योग नीति, आपूर्ति नीति, लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण नीतिको समीक्षा तथा परिमार्जन गर्ने । राजस्व नीति, मौद्रिक नीति, कृषि नीति, वन नीति र श्रम नीतिलाई एक अर्कामा सामञ्जस्य हुने गरी तर्जुमा तथा परिमार्जनमा समन्वय गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, कृषि, वन तथा पर्यावरण मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक	निरन्तर	वाणिज्य नीतिसँग अन्तरसम्बन्धित नीतिहरू सामञ्जस्य हुने गरी तर्जुमा तथा परिमार्जन भएको हुने।
१५०	विषयगत मन्त्रालयबाट प्राप्त हुने नीतिहरूमा सामाञ्जस्यता कायम गर्न राय तथा परामर्श उपलब्ध गराउने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग	निरन्तर	नीतिगत सामन्जस्यता कायम भई लगानी, उत्पादन तथा निर्यातमैत्री वातावरण निर्माण भएको हुने।
१५१	विषयगत समितिको नियमित बैठक संचालन गर्ने तथा सो बैठकमा कानूनी सामाञ्जयस्ताका लागि आवश्यक निर्णयहरू गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	२०८३	संघीय संरचना अनुकुल वाणिज्यसम्बन्धी नीति तथा कानूनहरूमा सामञ्जस्यता कायम भएको हुने।
	निर्यात अभिवृद्धिका लागि संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने ।				

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१५२	विषयगत समितिको बैठक तथा प्रदेश सचिवहरूसँगको बैठकबाट बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमामा व्यापार प्रवर्द्धनका विषय समेट्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	राष्ट्रिय योजना आयोग, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	निरन्तर	संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहका योजना तथा कार्यक्रमहरू मार्फत् व्यापार प्रवर्द्धन भएको हुने।
१५३	वैदेशिक लगानीलाई स्वचालित प्रणालीबाट स्वीकृत गर्ने प्रणाली सुदृढीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, लगानी बोर्ड, निजी क्षेत्र	निरन्तर	निर्यातमूलक उद्योगहरूमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी प्रवर्द्धन भएको हुने।
१५४	मौलिक पहिचान झल्किने वस्तुको उत्पादन वृद्धि तथा निर्यात प्रवर्द्धनमा निजी क्षेत्रका छाता संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, निजी क्षेत्र	निरन्तर	निजी क्षेत्रका छाता सङ्घ/संस्थासँगको सहकार्यमा नेपाली कला, संस्कृति र मौलिक पहिचान झल्किने वस्तुको उत्पादन वृद्धि तथा निर्यात प्रवर्द्धन भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

१५५	निर्यातकर्ता कम्पनी तथा सङ्घसंस्थालाई विदेशमा सम्पर्क कार्यालय वा बिक्री तथा प्रदर्शनी कक्ष खोल्न र विदेशी आयातकर्ता कम्पनीलाई नेपाली वस्तुको प्रवर्द्धन गर्न नेपालमा सम्पर्क कार्यालय स्थापना गर्न प्रकृयागत सहजीकरण र प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	२०८५	स्वदेश वा विदेशमा बिक्री तथा प्रदर्शनी कक्ष स्थापना भएको हुने।
१५६	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रलगायतका सरकारी तथा निजी क्षेत्रका व्यापार सम्बद्ध छाता संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहजीकरण गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	निजी क्षेत्र	निरन्तर	सरकारी तथा निजी क्षेत्रका व्यापार सम्बद्ध छाता संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।
	राष्ट्रिय प्राथमिकताबमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहबिच रणनीतिक साझेदारी गरी निर्यातमा सहजीकरण गर्न ।				
१५७	विषयतगत समितिको बैठक नियमित रूपमा संचालन र समन्वय गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	समन्वयका संस्थागत संयन्त्रहरू वाणिज्य क्षेत्रको समन्वयमा परिचालन भएका हुने ।

नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

१५८	प्रदेश र स्थानीय तहको सहभागितामा संभाव्य निकासीयोग्य वस्तुको प्रोफाइल तयार गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	प्रदेश र स्थानीय तहमा सम्भाव्य देखिएका निकासीयोग्य वस्तुको विवरण तयार भएको हुने।
१५९	तीनै तहका सरकारको साझेदारीमा निर्यात सम्भाव्य वस्तुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरण तथा बजार प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	निर्यात सम्भाव्य वस्तुको प्रवर्द्धन भएको हुने।
	प्रत्येक प्रदेशमा निर्यात सम्भावना भएका वस्तुको पहिचान तथा विकास गर्ने, प्रत्येक स्थानीय तहको तुलनात्मक लाभको विषय पहिचान गरी मूल्य श्रृङ्खला स्थापना गर्न सङ्घ र प्रदेशले समन्वय गर्ने ।				
१६०	प्रत्येक स्थानीय तहको विशिष्टता र सम्भावनाको आधारमा पहिचान गरिएका वस्तुहरू उत्पादनको लागि सहजीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	पहिचान गरिएका निर्यात सम्भाव्य वस्तुको उत्पादन वृद्धि भएको हुने।

१६१	निर्यात सम्भावना भएका वस्तुको मूल्य शृङ्खला विकास तथा मूल्य अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र	निरन्तर	प्रदेश तहमा मूल्य शृङ्खला विकास तथा मूल्य अभिवृद्धि भएको हुने।
१६२	औद्योगिक करिडोर तथा लोकमार्गले जोडिएका क्षेत्रमा सम्भाव्य वस्तुको भण्डारण, वितरण तथा मूल्य अभिवृद्धि एवं आपूर्ति श्रृङ्खला विकास गर्ने ।	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	स्थानीय तह, प्रदेश सरकार, निजी क्षेत्र	निरन्तर	निर्यात सम्भाव्य वस्तुको भण्डारण, वितरण तथा मूल्य अभिवृद्धि एवं आपूर्ति श्रृङ्खला विकास भएको हुने।

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं